

СТРАТЕГІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Стаття 1. Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Стаття 2. Суверенітет України поширюється на всю її територію. Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною.

Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Конституція України

1. ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Революція гідності 2014 року проти корумпованої влади, яка свідомо ігноруючи права, свободи і законні інтереси громадян, під тиском ззовні намагалася перешкодити європейському вибору Українського народу, відкрила перед Україною нові можливості для радикального перегляду системи відносин між громадянином, суспільством і державою на основі цінностей свободи і демократії.

Прагнучи перешкодити волі Українського народу до європейського майбутнього, Росія окупувала невід'ємну частину української території – Автономну Республіку Крим і місто Севастополь, розв'язала воєнну агресію на Сході України та намагається зруйнувати єдність демократичного світу,

ревізувати світовий порядок, що сформувався після закінчення Другої світової війни, підірвати основи міжнародної безпеки та міжнародного права, уможлививши безкарне застосування сили на міжнародній арені.

Російська загроза, що має довгостроковий характер, інші докорінні зміни у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі, обумовлюють створення нової системи забезпечення національної безпеки, що передбачає Стратегія національної безпеки України.

Україна захищатиме свої фундаментальні цінності, визначені Конституцією та законами України – незалежність, територіальну цілісність і суверенітет, свободу, демократію, гідність і права людини, верховенство права, добробут, мир та безпеку. Їх надійний захист забезпечать ефективні Збройні Сили, розвідувальні, контррозвідувальні і правоохоронні органи.

Стратегія національної безпеки України розрахована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС і Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020».

2. ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Основними цілями Стратегії національної безпеки України є:

мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону;

спрямування діяльності держави на утвердження прав і свобод громадян, набуття нової якості економічного і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО, гарантування мирного майбутнього України як демократичної, правової, соціальної держави.

Досягнення визначених цілей потребує:

зміцнення Української держави шляхом забезпечення поступального суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку України;

комплексного реформування системи забезпечення національної безпеки та створення ефективного сектору безпеки і оборони;

нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки.

3. АКТУАЛЬНІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

3.1. Агресивна політика Росії, що здійснюється для виснаження української економіки і підризу суспільно-політичної стабільності з метою руйнування державного суверенітету і захоплення території України:

військова агресія, участь регулярних військ, радників, інструкторів і найманців у бойових діях на території України;

розвідувально-підризна діяльність, провокування міжетнічної, міжконфесійної і соціальної ворожнечі, сепаратизму і тероризму, створення і підтримка, зокрема військова, маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей;

тимчасова окупація території Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, їх використання для дестабілізації Балто-Чорноморсько-Каспійського регіону;

нарощування військових угруповань Російської Федерації біля кордонів України та на тимчасово окупованій території України, у тому числі розміщення в Криму тактичної ядерної зброї;

нав'язування Україні монопольної залежності від поставок критичної сировини, насамперед енергетичних ресурсів;

торговельно-економічна війна;

інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, знеславлення української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності викривленої інформаційної картини світу.

3.2. Неефективність системи забезпечення національної безпеки України:

інституційна слабкість, непрофесійність, структурна незбалансованість органів сектору безпеки і оборони;

несформованість сектору безпеки і оборони як цілісного функціонального об'єднання, керованого з єдиного центру;

недостатність ресурсного забезпечення та неефективне використання ресурсів у секторі безпеки і оборони України;

відсутність ефективних зовнішніх гарантій безпеки України;

діяльність незаконних збройних формувань, зростання злочинності, незаконне використання вогнепальної зброї.

3.3. Корупція та неефективна система державного управління:

поширення корупції, її укорінення в усіх сферах державного управління;

слабкість, дисфункціональність, «радянська» модель публічних інститутів, депрофесіоналізація та деградація державної служби; підпорядкованість діяльності державних органів корпоративним та особистим інтересам, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів громадян.

3.4. Економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення:

низькотехнологічна, монопольно-олігархічна економічна модель;

кримінально-кланова система привласнення суспільних ресурсів, криміналізація та «тінізація» національної економіки;

деформоване державне регулювання і корупційний тиск на бізнес;

надмірна залежність національної економіки від зовнішнього ринку;

неефективне управління державним боргом;

зменшення добробуту домогосподарств та зростання рівня безробіття;

різка активізація міграційних процесів унаслідок бойових дій;

руйнування економіки та систем життєзабезпечення на тимчасово окупованих територіях, втрата їх людського потенціалу, незаконне вивезення виробничих фондів на територію Росії.

3.5. Загрози енергетичній безпеці:

спотворення ринкових механізмів в енергетичному секторі;

недостатній рівень диверсифікації джерел постачання нафти, природного газу, ядерного палива та технологій;

криміналізація та корумпованість енергетичної сфери;

недієва політика енергоефективності.

3.6. Загрози інформаційній безпеці:

ведення інформаційної війни проти України;

відсутність цілісної комунікативної політики держави, недостатній рівень медіа-культури суспільства.

3.7. Загрози кібербезпеці і безпеці інформаційних ресурсів:

уразливість об'єктів критичної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів до кібератак;

фізична і моральна застарілість системи охорони державної таємниці та інших видів інформації з обмеженим доступом.

3.8. Загрози безпеці критичної інфраструктури:

критична зношеність основних фондів інфраструктурних об'єктів, систем і мереж України та недостатній рівень їх фізичного захисту;

недостатній рівень захищеності критичної інфраструктури від тероризму і диверсій;

неефективне управління безпекою критичної інфраструктури і систем життєзабезпечення.

3.9. Загрози екологічній безпеці:

надмірний антропогенний вплив і високий рівень техногенного навантаження на територію України;

значний обсяг відходів виробництва та споживання і неналежний рівень їх вторинного використання, переробки та утилізації;

незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля.

4. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

4.1. Відновлення територіальної цілісності держави

Відновлення територіальної цілісності України та верховенства права на всій її території, реінтеграція тимчасово окупованих територій є стратегічним завданням політики національної безпеки.

Виходячи з пріоритету мирних засобів, Україна буде використовувати всі можливі засоби захисту своєї територіальної цілісності, що не суперечать міжнародному праву.

Запорукою національної безпеки і відновлення територіальної цілісності України є потужні Збройні Сили України, інші військові формування, забезпечені сучасним озброєнням і військовою технікою, ефективні розвідувальні, контррозвідувальні і правоохоронні органи.

4.2. Створення ефективного сектору безпеки і оборони

Формування та розвиток сектору безпеки і оборони України, який має забезпечити адекватне і гнучке реагування на загрози, раціонально використовуючи можливості і ресурси, є пріоритетом політики національної безпеки. При цьому необхідно забезпечити:

комплексне вдосконалення законодавства з питань національної безпеки і оборони України, зокрема прийняття нової редакції Закону України «Про основи національної безпеки України» з визначенням механізмів керівництва у сфері національної безпеки та оборони, унормуванням структури і складу сектору безпеки і оборони, системи управління, координації та взаємодії його органів;

централізоване управління цим сектором у мирний час, у кризових ситуаціях та в особливий період, міжвідомчу координацію і взаємодію;

узгодження концепцій (програм) реформування та розвитку органів сектору безпеки і оборони України за єдиним планом;

удосконалення системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, забезпечення ефективною координацією та функціонування єдиної системи ситуаційних центрів усіх органів сектору безпеки і оборони України;

запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу для органів сектору безпеки і оборони із залученням викладачів, інструкторів із країн НАТО, формування нової культури безпеки;

удосконалення бюджетної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони України шляхом поетапного збільшення видатків на розвиток, бойову підготовку і оперативну діяльність у бюджетах органів сектору безпеки і оборони України відповідно до практики країн НАТО;

застосування програмно-цільового підходу до визначення обсягів фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування органів сектору безпеки і оборони;

професіоналізацію сектору безпеки і оборони України, підвищення фахового рівня персоналу, ефективну його мотивацію до належного виконання завдань за призначенням, максимально доцільне скорочення обслуговуючих підрозділів органів цього сектору;

якісне вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над органами сектору безпеки і оборони України, посилення парламентського контролю у цій сфері;

розвиток системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм військової підготовки і цивільного захисту в загальноосвітніх, середніх спеціальних і вищих навчальних закладах.

4.3. Підвищення обороноздатності держави

Ключовим пріоритетом політики національної безпеки є необхідність забезпечення готовності держави, її економіки і суспільства до оборони та відбиття зовнішньої агресії у будь-яких формах і проявах, зокрема у формі гібридної війни, підвищення рівня обороноздатності держави.

Основними завданнями у цій сфері є:

підготовки держави до відсічі збройної агресії, підвищення здатності органів державної влади, військового управління та місцевого самоврядування, сил оборони, системи цивільного захисту до функціонування в умовах кризових ситуацій та особливого періоду;

реформування сил оборони з орієнтацією на створення високоефективних боєздатних підрозділів Збройних Сил України та інших

військових формувань, пріоритетність їх якісних, а не кількісних характеристик;

реформування системи мобілізаційної підготовки та мобілізації, формування належних умов для комплектування Збройних Сил України, інших військових формувань навченим персоналом, створення електронного реєстру військовозобов'язаних, реалізація принципу екстериторіальності;

створення потужного, військово-навченого резерву, приписаного до визначених військових частин, готового до швидкого розгортання і здатного виконувати завдання за призначенням;

посилення підготовки населення і території країни до оборони, удосконалення організації та здійснення територіальної оборони;

реструктуризація і випереджувальний розвиток оборонної промисловості, нарощування її виробничих потужностей, вироблення конкурентоспроможних на світовому рівні озброєнь і військової техніки, імпортозаміщення та збільшення власного виробництва критичних комплектуючих і матеріалів;

поглиблення оборонно-промислового та військово-технічного співробітництва з іншими країнами, насамперед державами – членами ЄС і НАТО, досягнення повної незалежності від Росії у питаннях виробництва озброєнь та військової техніки;

підтримка **перспективних**, практично спрямованих наукових досліджень у сфері національної безпеки і оборони;

спрямування двосторонньої та багатосторонньої співпраці з державами – партнерами на забезпечення обороноздатності України, отримання сучасних зразків озброєння та військової техніки, сприяння зняттю штучних обмежень у сфері військово-технічного співробітництва.

Пріоритетом є реформування **Збройних Сил України** з метою забезпечення їх ефективності, мобільності, оснащення сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою, та на основі цього - спроможності забезпечити оборону держави.

У середньостроковій перспективі Збройні Сили України формуватимуться на основі змішаного принципу комплектування з поступовим нарощуванням контрактної складової та створення багато численного високомобільного резерву першої черги.

Реформа Збройних Сил України, основні засади якої будуть визначені законодавством і документами оборонного планування, передбачає:

уточнення функцій і завдань, перегляд структури і чисельності, підвищення якості особового складу, удосконалення системи підготовки військ, їх оснащення сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою;

усунення дублювання функцій підрозділів Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України, запровадження централізованої структури керівництва обороною держави;

формування Об'єднаного оперативного командування як органу безпосереднього управління бойовими діями;

розвиток Сил спеціальних операцій Збройних Сил України відповідно до стандартів НАТО;

удосконалення і розвиток на сучасній технологічній базі системи управління, розвідки, захищених комунікацій, радіоелектронної боротьби, отримання оперативного доступу до даних аерокосмічної розвідки;

посилення контррозвідувального захисту Збройних Сил України та інших військових формувань, приведення систем воєнної розвідки та військової контррозвідки у відповідність із стандартами НАТО;

зміцнення бойового потенціалу ракетних військ та артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України, прийняття на озброєння сучасних ракетних комплексів національного виробництва, спроможних забезпечувати ефект стримування агресора;

модернізацію авіації та системи протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України, забезпечення їх спроможності адекватно реагувати на воєнні загрози;

формування адекватним загрозам військово-морських спроможностей України, забезпечення протидесантної оборони узбережжя, розвиток нових військово-морських баз, а також відновлення військово-морських баз в Криму після повернення тимчасово окупованої території під контроль України;

реорганізацію системи матеріально-технічного та медичного забезпечення Збройних Сил України, впровадження електронних систем

обліку матеріально-технічних ресурсів, приведення обсягів непорушних запасів матеріальних засобів у відповідність з їх реальними потребами;

удосконалення військової кадрової політики, підвищення престижу військової служби, поліпшення фінансового і соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей;

забезпечення максимальної взаємосумісності Збройних Сил України зі збройними силами держав – членів НАТО;

зміцнення військової дисципліни та правопорядку у Збройних Силах України, організацію **військової поліції**.

4.4. Реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів

Реформування та розвиток розвідувальних, контррозвідувальних і правоохоронних органів України має здійснюватися на основі принципів верховенства права, патріотизму, компетентності, департизації, доцільної демілітаризації, координації та взаємодії, розподілу завдань і усунення дублювання функцій, демократичного цивільного контролю та прозорості.

Реформа **Служби безпеки України** має на меті створення динамічної, укомплектованої високопрофесійними фахівцями, забезпеченої сучасними матеріальними і технічними засобами спеціальної служби, здатної ефективно захищати державний суверенітет, конституційний лад і територіальну цілісність України.

При цьому буде забезпечено концентрацію зусиль на:

контррозвідувальній діяльності;

нейтралізації сепаратистських та екстремістських рухів і організацій;

забезпеченні державної безпеки у сферах боротьби з тероризмом, економічної, інформаційної, кібернетичної безпеки;

захисті державної таємниці.

Доцільно також забезпечити передачу більшості правоохоронних функцій, крім злочинів проти основ національної безпеки, від Служби безпеки України до інших правоохоронних органів.

Цілями реформи **розвідувальних органів України** є пріоритетний розвиток розвідувальних спроможностей України, забезпечений на основі

узгодженого функціонування розвідувальних органів. Буде прийнята Національна розвідувальна програма, у рамках реалізації якої необхідно:

зосередити зусилля розвідувальних органів на пріоритетних напрямках забезпечення національної безпеки;

розширити спроможності агентурної розвідки;

забезпечити розвиток спроможності технічної розвідки, електронного перехоплення і моніторингу телекомунікацій, а також кіберрозвідки, створення сучасної системи аерокосмічної розвідки на основі нових технологічних рішень;

удосконалити інформаційно-аналітичну діяльність і обробку відкритих джерел інформації;

посилити координацію розвідувальних органів та їх взаємодію між собою, зокрема для підготовки узгоджених розвідувальних оцінок;

зміцнити взаємодію розвідувальних органів з партнерськими спецслужбами країн НАТО.

Реформа **Міністерства внутрішніх справ** передбачає максимально доцільну консолідацію правоохоронної діяльності у сфері його відповідальності, позбавлення від невластивих контрольних і дозвільних функцій, підвищення рівня довіри громадян доправоохоронних органів.

Міністерство буде трансформовано у цивільний центральний орган виконавчої влади, який формує і реалізує державну політику у сферах правоохоронної діяльності, захисту державного кордону, міграційної діяльності та цивільного захисту.

Національна поліція як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовуватиметься через Міністерство внутрішніх справ України, виконуватиме функції у сферах протидії злочинності, зокрема організованій, та забезпечення громадського порядку.

Для підтримання громадського порядку та ведення адміністративних проваджень органи місцевого самоврядування створюватимуть у межах власних бюджетів **муніципальну поліцію**.

Розвиток **Національної гвардії України** як військового формування з правоохоронними функціями має бути спрямований на збільшення її можливостей щодо забезпечення громадської безпеки у мирний час, участі в

охороні і обороні державного кордону, а також підтримки операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях та в особливий період.

Розвиток **Державної прикордонної служби** як правоохоронного органу має забезпечити ефективну реалізацію політики у сфері захисту та охорони державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, у тому числі шляхом створення системи інтегрованого управління безпекою державного кордону, розвитку інформаційної, оперативної, технічної, фізичної складових, упровадження сучасних систем контролю, створення належно оснащених мобільних прикордонних загонів.

Розвиток **Державної міграційної служби України** має бути спрямований на забезпечення прав і свобод громадян, надання якісних адміністративних послуг, ефективний контроль за міграційними процесами, боротьбу з нелегальною міграцією, захист національного ринку трудових ресурсів, сприяння запровадженню безвізового режиму з Європейським Союзом.

Розвиток **Державної служби України з надзвичайних ситуацій** передбачає підвищення її спроможності щодо ефективного управління єдиною державною системою цивільного захисту; оснащення сил цивільного захисту сучасними видами техніки, засобами та спорядженням; оптимізація дислокації її підрозділів, упровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером.

Постала необхідність створення відповідно до Кримінального процесуального кодексу України **Державного бюро розслідувань України** як державного правоохоронного органу, відповідального за проведення розслідувань; завершення реформування **органів прокуратури** відповідно до норм і стандартів Європейського Союзу.

4.5. Реформування системи державного управління, нова якість антикорупційної політики

Державне управління має ґрунтуватися на принципах верховенства права, рівності громадян перед законом, чесності та прозорості влади, а його пріоритетом повинен стати захист прав, свобод і законних інтересів громадян, національних інтересів України. При цьому слід забезпечити:

очищення влади від корупціонерів і агентури іноземних спецслужб, непрофесіоналів, політичної кон'юнктури, унеможливлення вирішального впливу особистих і корпоративних інтересів над загальнонаціональними;

реформування інституту державної служби, формування висококваліфікованого, патріотичного, політично нейтрального корпусу державних службовців, реформування системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, упровадження сучасних етичних норм державних службовців, військовослужбовців, працівників правоохоронних органів;

децентралізацію функцій держави та бюджетних ресурсів, зміцнення правових і фінансових можливостей органів місцевого самоврядування;

відкритість, прозорість та підзвітність державних органів, упровадження електронного урядування.

Ефективне державне управління вимагає послідовної **антикорупційної політики**, яка здійснюватиметься шляхом:

обмеження функцій держави; мотивації працівників державних органів до праці;

невідворотності покарання за корупційні правопорушення.

При цьому необхідно:

удосконалити процедуру перевірки на добросовісність та забезпечити суцільний моніторинг способу життя, доходів і витрат державних службовців;

завершити формування і забезпечити ефективну діяльність Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції;

розвивати взаємодію з міжнародними антикорупційними організаціями, зокрема Групою держав Ради Європи проти корупції (GRECO).

4.6. Інтеграція в Європейський Союз

Поділяючи спільні з ЄС цінності, Україна розглядає інтеграцію в політичні та економічні структури Європейського Союзу як пріоритетний напрям своєї зовнішньої і внутрішньої політики.

Угода про асоціацію між Україною і ЄС разом із поглибленою і всеохоплюючою зоною вільної торгівлі є стратегічним орієнтиром для проведення системних політичних і соціально-економічних реформ в Україні, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС.

Пріоритетом є формування ключових передумов, необхідних для набуття Україною членства в ЄС, що є магістральним шляхом зміцнення національної безпеки України.

4.7. Особливе партнерство з НАТО

Україна бачить у членстві в НАТО єдину надійну зовнішню гарантію державного суверенітету і територіальної цілісності, розвиватиме особливе партнерство з НАТО на основі Хартії про особливе партнерство від 9 липня 1997 року, Плану дій Україна – НАТО, прийнятого у 2002 році, та Річних національних програм співробітництва Україна – НАТО за напрямками:

реалізації коротко- та середньострокових заходів щодо підвищення обороноздатності України, зокрема проведення спільних навчань;

періодичного проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України, за результатами якого уточнюватимуться документи оборонного і безпекового планування;

створення ефективного механізму реагування на кризові ситуації;

участі в операціях НАТО з підтримання миру і безпеки;

спільної боротьби з тероризмом;

імплементации принципів Ініціативи НАТО з розбудови доброчесності, цілісності, прозорості та зниження корупційних ризиків у секторі безпеки і оборони України;

розвитку спільних програм підготовки персоналу органів сектору безпеки і оборони України;

взаємодії у сферах енергетичної безпеки, науки і технологій та захисту навколишнього природного середовища.

Пріоритетом є впровадження стандартів НАТО, досягнення сумісності сил і засобів суб'єктів сектору безпеки і оборони України з силами і засобами відповідних структур країн-членів НАТО, що забезпечить у майбутньому

набуття членства у Північноатлантичному Альянсі та захист державного суверенітету і територіальної цілісності України шляхом участі у міжнародній системі колективної оборони.

4.8. Забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері

Відмовившись від політики позаблоковості, яка не забезпечила територіальної цілісності держави, Україна в середньостроковій перспективі спиратиметься на власні можливості та залишає за собою право обирати участь у системах колективної безпеки і оборони як спосіб гарантування державного суверенітету і територіальної цілісності.

Україна підтримуватиме ініціативи з укладення універсального міжнародного договору щодо гарантій безпеки передусім без'ядерним державам, який містив би чіткі зобов'язання у разі його порушення.

Поряд з прагненням набуття членства в Європейському Союзі, Україна розглядає поглиблення **стратегічного партнерства зі Сполученими Штатами Америки** як гарантом міжнародної безпеки в євроатлантичному просторі на основі Хартії про стратегічне партнерство Україна – США від 19 грудня 2008 року як головний зовнішньополітичний пріоритет.

Україна виходить з необхідності розширення співробітництва зі США, зокрема у безпековій і військово-технічній сферах, як у межах Українсько-Американської комісії стратегічного партнерства, так і поза ними.

Україна прагне до розвитку відносин **привілейованого партнерства з Великою Британією, Польщею**, а також з **Канадою, Австралією, Японією, Литвою, Латвією, Естонією, Швецією, Румунією, Болгарією** – країнами, яких Україна вважає своїми надійними союзниками на міжнародній арені.

Важливим напрямом зовнішньої політики України є поглиблення двосторонніх відносин, розвиток співробітництва з цими країнами в усіх сферах і на різних рівнях з можливим наданням їм преференцій, у тому числі економічних і торговельних, розширення взаємодії у безпековій сфері.

Партнерство з Німеччиною і Францією – впливовими державами – членами ЄС і НАТО, які надають вагомую допомогу Україні в реалізації демократичних реформ та імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, є пріоритетом зовнішньої політики України. Україна поглиблюватиме співробітництво з цими державами з метою забезпечення безпеки в Європі.

Китайська Народна Республіка є ключовим політичним, безпековим і торговельно-економічним партнером України в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Україна виходить з пріоритетності партнерських відносин з Китаєм на основі Договору про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою від 5 грудня 2013 року та Програми розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною і Китайською Народною Республікою на 2014–2018 роки.

Пріоритетним є також розвиток економічного співробітництва з **країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Центральної Азії**, яке має стати важливим напрямом диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності українського бізнесу.

Ключовими партнерами України в **Чорноморсько-Каспійському регіоні** є:

Туреччина, відносини з якою мають стратегічне значення для забезпечення міжнародної, зокрема енергетичної, безпеки;

Республіка Молдова, Грузія, Азербайджан, співробітництво з якими, у тому числі в рамках Організації за демократію і економічний розвиток – ГУАМ, є важливим чинником забезпечення регіональної безпеки. Україна послідовно підтримує територіальну цілісність та суверенітет цих країн у міжнародно визнаних кордонах і надалі відграватиме активну роль у переговорному процесі з придністровського врегулювання у форматі «5+2», підтримуватиме ініціативи щодо забезпечення регіональної безпеки на основі міжнародного права.

Україна розвиватиме політичну взаємодію з **Білоруссю і Казахстаном** та прагне до зміцнення торговельно-економічного співробітництва.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) має посилити свою роль у зміцненні міжнародного миру і безпеки та справедливому врегулюванні міжнародних конфліктів. Україна як держава-засновниця ООН підтримуватиме ініціативи, спрямовані на реформування Ради Безпеки ООН.

Україна виходить з необхідності підвищення ефективності **Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)** та кардинального перегляду механізмів і критеріїв її роботи у військово-політичній сфері.

Україна прагне посилення ролі ООН і ОБСЄ у зупиненні агресії проти нашої країни, розраховує на дієве використання миротворчого потенціалу цих організацій.

Україна неухильно виконуватиме рекомендації **Ради Європи** з питань розвитку демократії, удосконалення державних інститутів та місцевого самоврядування, забезпечення верховенства права, зміцнення механізмів захисту прав людини і національних меншин.

Договір про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСЄ) має й надалі залишатися наріжним каменем підтримання безпеки і стратегічної стабільності в Європі. Україна виступає за створення в рамках ДЗЗСЄ ефективних механізмів верифікації у сфері контролю над озброєннями, які забезпечать вплив на порушників, у тому числі із застосуванням санкцій.

4.9. Забезпечення економічної безпеки

Основним змістом економічних реформ є створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві, наближення соціальних стандартів до рівня країн Центральної і Східної Європи – членів ЄС, досягнення економічних критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в ЄС.

Ключовою умовою нової якості економічного зростання є зміцнення економічної безпеки шляхом:

«деолігархізації», демонополізації і дерегуляції економіки, захисту економічної конкуренції, спрощення й оптимізації системи оподаткування, формування сприятливого бізнес-клімату;

ефективного застосування механізму санкцій, унеможливлення контролю стратегічних галузей капіталом країни-агресора;

створення найкращих у Центральній і Східній Європі умов для іноземних інвесторів, залучення стратегічних іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, зокрема в енергетичний і транспортний сектори, як інструменту забезпечення національної безпеки;

забезпечення готовності економіки до відбиття збройної агресії;

розвитку оборонно-промислового комплексу як потужного високотехнологічного сектору економіки, здатного відігравати ключову роль у її прискореній інноваційній модернізації;

юридичного захисту в міжнародних інституціях майнових інтересів фізичних і юридичних осіб України та Української держави, порушених Росією;

підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, диверсифікації зовнішніх ринків, торговельних та фінансових потоків;

забезпечення цілісності та захисту інфраструктури в умовах кризових ситуацій та особливого періоду;

ефективного використання бюджетних коштів, міжнародної економічної допомоги та ресурсів міжнародних фінансових організацій, дієвого контролю за станом державного боргу;

стабілізації банківської системи, забезпечення прозорості грошово-кредитної політики та відновлення довіри до вітчизняних фінансових інститутів;

системної протидії організованій економічній злочинності та «тінізації» економіки на основі формування переваг легальної господарської діяльності та водночас консолідації інституційних спроможностей фінансових, податкових, митних та правоохоронних органів, виявлення активів організованих злочинних угруповань та їх конфіскації.

4.10. Забезпечення енергетичної безпеки

Пріоритетами забезпечення енергетичної безпеки України є:

підвищення енергетичної ефективності та забезпечення енергозбереження;

диверсифікація джерел і маршрутів енергопостачання, подолання залежності від Росії у постачанні енергетичних ресурсів і технологій, розвиток альтернативної і ядерної енергетики з урахуванням пріоритетності завдань екологічної, ядерної та радіаційної безпеки;

створення умов для надійного енергозабезпечення та транзиту енергоресурсів територією України, захищеності енергетичної інфраструктури від терористичної загрози;

забезпечення прозорості функціонування та конкуренції на енергетичних ринках;

інтеграція енергетичного сектору України до енергетичних ринків ЄС та системи європейської енергетичної безпеки.

4.11. Забезпечення інформаційної безпеки

Пріоритетами забезпечення інформаційної безпеки є:

забезпечення наступальності заходів політики інформаційної безпеки на основі асиметричних дій проти всіх форм і проявів інформаційної агресії;

протидія спеціальним інформаційним операціям, маніпуляціям суспільною свідомістю і поширенню спотвореної інформації, захист національних цінностей та зміцнення єдності українського суспільства;

виявлення і знешкодження суб'єктів українського інформаційного простору, що створені та/або використовуються Росією для ведення інформаційної війни проти України;

створення і розвиток інститутів, що відповідають за інформаційно-психологічну безпеку, з урахуванням практики країн-членів НАТО;

удосконалення професійної підготовки у сфері інформаційної безпеки, упровадження загальнонаціональних освітніх програм з медіакультури із залученням громадянського суспільства та бізнесу.

4.12. Забезпечення кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів

Пріоритетами забезпечення кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів є:

розвиток інформаційної інфраструктури держави;

створення системи кібербезпеки, у тому числі координації діяльності у цій сфері, розвиток мережі реагування на комп'ютерні надзвичайні події (CERT);

моніторинг кіберпростору з метою своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації кіберзагроз;

забезпечення захищеності об'єктів критичної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів від кібератак, відмова від програмного забезпечення, зокрема антивірусного, розробленого у Російській Федерації;

реформування системи охорони державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, захист державних інформаційних

ресурсів, систем електронного врядування, технічного і криптографічного захисту інформації з урахуванням практики країн-членів НАТО та ЄС;

створення системи підготовки кадрів у сфері кібербезпеки для потреб органів сектору безпеки і оборони України;

розвиток міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки, інтенсифікація співпраці України та НАТО, зокрема в межах трастових фондів НАТО.

4.13. Забезпечення безпеки критичної інфраструктури

Пріоритетами забезпечення безпеки критичної інфраструктури є:

комплексне вдосконалення правової основи захисту критичної інфраструктури, створення системи державного управління її безпекою;

посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури, зокрема енергетичної і транспортної;

налагодження співробітництва між суб'єктами захисту критичної інфраструктури, розвиток державно-приватного партнерства у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них;

розробка та запровадження механізмів обміну інформацією між державними органами, приватним сектором і населенням стосовно загроз і ризиків критичній інфраструктурі та захисту чутливої інформації у цій сфері;

профілактика техногенних аварій та швидке і адекватне реагування на їх виникнення, локалізація і мінімізація наслідків;

розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері.

4.14. Забезпечення екологічної безпеки

Пріоритетами забезпечення екологічної безпеки є:

збереження природних екосистем, підтримка їх цілісності та функцій життєзабезпечення;

створення ефективної системи моніторингу довкілля;

ресурсозбереження;

забезпечення збалансованого природокористування;

здійснення заходів зі зниження рівня забруднення навколишнього середовища, забезпечення контролю джерел забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, зниження рівня забруднення та відтворення родючості ґрунтів; очистка територій від промислових і побутових відходів;

формування системи переробки та утилізації відходів виробництва та споживання;

реалізація комплексу заходів щодо мінімізації негативних наслідків Чорнобильської катастрофи;

недопущення ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин, матеріалів, трансгенних рослин і збудників хвороб.

Україна вживатиме заходів щодо забезпечення **біобезпеки**, унеможливлення поширення небезпечних інфекційних захворювань, підтримуватиме міжнародні зусилля у цій сфері.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стратегія національної безпеки України є документом, обов'язковим для виконання, та основою для розроблення інших документів стратегічного планування у сфері забезпечення національної безпеки – Концепції розвитку сектору безпеки і оборони, Воєнної доктрини (Стратегії воєнної безпеки), Стратегії кібербезпеки, інших галузевих стратегій, а також державних програм розвитку органів сектору безпеки і оборони.

Керівництво у сфері національної безпеки та оборони, у тому числі сектором безпеки і оборони, здійснює Президент України.

Координацію і контроль діяльності органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони здійснює Рада національної безпеки і оборони України.

Виконання Стратегії національної безпеки України забезпечують Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади, органи сектору безпеки і оборони України, інші державні органи відповідно до їх компетенції.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії національної безпеки України є основним пріоритетом бюджетної політики держави. Обсяг

бюджетного фінансування сектору безпеки і оборони встановлюється на щорічному рівні не нижче 5 відсотків валового внутрішнього продукту.

Реалізація Стратегії національної безпеки України відбуватиметься на основі національного оборонного, безпекового, економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги.

За результатами аналізу виконання Стратегії національної безпеки України Апарат Ради національної безпеки і оборони України спільно з Національним інститутом стратегічних досліджень готує щорічні доповіді та інформаційно-аналітичні матеріали, висновки яких ураховуються при реалізації політики національної безпеки України.

Науково-експертне забезпечення координації та контролю діяльності у сфері національної безпеки і оборони здійснює Національний інститут стратегічних досліджень із залученням провідних наукових, аналітичних і експертних установ України та інституцій громадянського суспільства.